

**SZAKMAIALAPOZÁS AZ EGÉSZSÉGÜGY, SZOCIÁLIS
SZOLGÁLTATÁSOK SZAKMACSOPORTRA
„B” változat**

10. évfolyam

Egészségügy, szociális szolgáltatások szakmai alapozó ismeretek	111 óra
Egészségügy, szociális szolgáltatások szakmai alapozó gyakorlatok	<u>148 óra</u>
Elmélet és gyakorlat	259 óra

**EGÉSZSÉGÜGY-SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK
SZAKMAIALAPOZÓ ISMERETEK**

Évi óraszám: 111 óra

Célok és feladatok

Az Egészségügy, szociális szolgáltatások szakmai alapozó ismeretek oktatásának alapvető célja olyan ismeretrendszer, tudás kialakítása, amely megalapozza és formálja az egészségügy, szociális szolgáltatások szakmacsoportba tartozó szakképesítésekhez szükséges szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre is. Váljanak a tanulókból szociálisan érzékeny emberek, akik képesek segíteni rászoruló embertársaikon.

A Gondozási alapismeretek tanításának célja, hogy a tanulók megismerkedjenek az életkori periodizációnak megfelelő sajátosságokkal, jellemzőkkel, és betekintést nyerjenek a mindennapi gondozási helyzetekbe, feladatokba.

Az Ápolási alapismeretek tanításának célja megismertetni a tanulókat a betegápolás elméleti alapjaival, a betegekkel kapcsolatos legfontosabb teendőikkel. Alakítson ki bennük olyan szemléletet, mely szerint az ápolás középpontjában a beteg ember áll.

Az Anatómiai alapismeretek tanításának célja megismertetni a tanulókkal az emberi szervezet felépítésének és működésének alapjait. Megalapozni a szakképzés során elsajátítandó anatómiai ismereteket.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjön és erősödjön a tanulók szakmai munkával kapcsolatos kötelességtudata, felelősségérzete, szóbeli kommunikációkban törekedjenek a nyelv szabatos, helyes használatára.

Fejlődjön bennük az önálló feladatmegoldás készsége, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

Gondozási alapismeretek:

Az életkori periodizációnak megfelelő sajátosságok megismerése. Az alapvető gondozási készség megalapozása és a gondoskodás lehetőségeinek körülhatárolása.

Ápolási alapismeretek:

A tanulók legyenek tájékozottak az alapápolási feladatcsoportokban, ismerjék meg az ápolás célját, feladatát, a betegmegfigyelés szabályait.

Anatómiai alapismeretek:

A tanulók ismerjék meg az emberi test felépítését és működését, legyenek képesek a legfontosabb életjelenségek leírására.

*Belépő tevékenységformák**Gondozási alapismeretek:*

Családtervezéssel kapcsolatos ismeretek szerzése.
 Újszülöttekkel kapcsolatos tevékenységek megfigyelése.
 Életkori sajátosságok leírása.
 Gondozási feladatok körülírása.

Ápolási alapismeretek:

Az ápolás történetének, céljának, helyszíneinek megismerése.
 A betegségek és a betegség személyiségre gyakorolt hatásának megfigyelése.
 A betegmegfigyelés lehetőségének, jellemzőinek feltárása.

Anatómiai alapismeretek:

A szervezet felépítésének és működésének, az egyes szervrendszerek felosztásának és élettani szerepének megismerése.

Gondozási alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
Családtervezés	A szexualitás. Fogamzásgátlás. A terhes nő életmódja. Felkészülés a szülésre.
Újszülött a családban	Az újszülött élettani sajátosságai. Az újszülött fogadása. Az újszülött táplálása. Az újszülött gondozása. Szülő—gyermek-kapcsolat.
Az egészséges csecsemő	Élettani sajátosságai. A csecsemő gondozása.
A kisdedkor	Élettani sajátosságai. Helyes szokások kialakítása. A kisdedek gondozása.
Az időskor	Szakaszai és jellemzői. Idős emberek életmódváltozása. Az idősek és idős betegek gondozása.
A szociális gondoskodás	Kialakulásának története. A gondoskodás, gondozás fogalma, elemei. A szociális gondoskodás területei, formái.

Ápolási alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
Az ápolás	Az ápolás rövid története. Az ápolás célja, feladata. Az ápolás helyszínei. Az ápolási asszisztens, a szociális gondozó és ápoló feladatai, kompetenciája.

Témakörök	Tartalmak
A betegség	A betegség lélektani vonatkozásai. A betegség hatása a személyiségre.
Fertőtlenítés	A fertőtlenítés módjai. Leggyakrabban használt fertőtlenítőszer.
A beteg megfigyelése	A betegmegfigyelés általános szabályai: — a megtekintés, — a tudat megfigyelése, — a hőmérséklet megfigyelése, — a légzés megfigyelése.

Anatómiai alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
A szervezet felépítése	A sejt, a szövetek, szervek és szervrendszerek.
A mozgás szervrendszere	A csontváz. Az izomrendszer.
A keringés szervrendszere	A szív. Az erek. A vér. A nyirok.
A légzőrendszer	A légutak anatómiája.
Az emésztőrendszer	Tápanyagaink. Az emésztőrendszer szakaszai. A máj.
A kiválasztórendszer	A vese. A vizeletelvezető és -gyűjtő rendszer.
Ivarszervek	Női nemi szervek. A menstruációs ciklus. Férfi nemi szervek.
Idegrendszer	Reflexek. Gerincvelő. Agyvelő.
Érzékszervek	A szem. A fül. A bőr. Az ízérezékelés. Az orr. A hőszabályozás.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek ismertetni a családalapítás feltételeit, az újszülött-, a csecsemő- és kisdedkor alapvető életkori sajátosságait.

A tanulók tudják önállóan felsorolni az életkorra jellemző tevékenységformákat, és tudják leírni a 0–3 éves korú gyermek gondozási feladatait.

A tanulók tudják meghatározni az idősek gondozásának lehetőségeit, a szociális gondoskodás fogalmát, és tudják ismertetni a szociális gondoskodás területeit.

A tanulók legyenek képesek önállóan kiválasztani a leggyakrabban használt fertőtlenítőszerket.

A tanulók legyenek képesek felsorolni a szervrendszereket és azok felépítését, felosztását.

Tudják ismertetni a tápanyagok felosztását különböző szempontok alapján.

EGÉSZSÉGÜGYSZOCIÁLISZOLGÁLTATÁSOK SZAKMAIALAPOZÓGYAKORLATOK

Évi óraszám: 148 óra

Célok és feladatok

Az *Egészségügy, szociális szolgáltatások szakmai alapozó gyakorlatok* alapvető célja a készségek és képességek fejlesztése, olyan ismeretrendszer, tudás és gyakorlati ismeretek kialakítása, amely megalapozza és formálja az egészségügy, szociális szolgáltatások szakmacsoportba tartozó szakképesítésekhez szükséges szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre is.

A *Mindennapi ismeretek* gyakorlatának célja, hogy a tanulók begyakorolják azokat a tevékenységeket, melyek a mindennapi életvitel során saját maguk és gondozottjaik számára hasznosíthatóak, fontosak.

Az *Egészségügyi és szociális szakmacsoport gyakorlóterületeinek bemutatása* azt célozza, hogy a tanulók betekintést nyerjenek az egészségügyi és szociális szakmacsoportba tartozó különböző szakképzések gyakorlóterületeinek mindennapi munkájába, feladatellátásába.

Az *Elsősegély-nyújtási alapismeretek* oktatásának célja olyan alapvető ismeretek elsajátítása, amelyek a mindennapi életvitel során is hasznosak és nélkülözhetetlenek, valamint vészhelyzetben biztonságot nyújtanak a tanulók és a sérültek számára, és segítenek a pánikhelyzet elkerülésében.

A *Gondozási alapismeretek* gyakorlat célja a 0–3 éves korú gyermekekkel kapcsolatos alapvető gondozási műveletek begyakoroltatása. Cél továbbá a tanulók családi életre való felkészítése, a gyermek iránti szeretet és felelősségérzet kialakítása.

Az *Ápolási alapismeretek* gyakorlat célja, hogy a tanulók azokat az alapvető ápolási feladatokat begyakorolják, amelyek alapját képezik az egészségügyi és szociális szakképzéseknek.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjön és erősödjön a tanulók szakmai munkájával kapcsolatos kötelességtudata, felelősségérzete, szóbeli kommunikációikban törekedjenek a nyelv szabatos, helyes használatára.

Fejlődjön a tanulóknál az önálló feladatmegoldás készsége, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

Mindennapi ismeretek:

A tanulók legyenek képesek családi költségvetés készítésére, katasztrófavésztésben megfelelő intézkedésre, tájékozódásra, információszerzésre a munkaügyi központokban.

Az egészségügyi és szociális szakmacsoport gyakorlóterületeinek bemutatása:

A tanulók ismerjék meg az egyes gyakorlóterületek feladatait, sajátosságait. Legyenek képesek a helyzetnek megfelelően viselkedni. Figyeljék meg a különböző területek célszerű felszereltségét.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek:

A tanulók legyenek képesek vészhelyzetben felismerni és betartani kompetenciájuk határait, megfelelő határozottságot tanúsítani, szakszerűen segítséget kérni és alapvető elsősegély-nyújtási feladatokat elvégezni.

Gondozási alapismeretek:

A tanulók legyenek képesek az újszülött fogadásához megfelelő körülményeket teremteni, a gyermek alapgondozási feladatait ellátni és az életkornak megfelelő játékokat megválasztani.

Ápolási alapismeretek:

A tanulók legyenek képesek különféle ágyazási formákat elvégezni, kényelmi eszközöket alkalmazni és készíteni, a beteg alapvető szükségleteit kielégíteni és fizikális lázcsillapítást végezni.

*Belépő tevékenységformák**Mindennapi ismeretek:*

Költségvetés készítése, étrend összeállítása. A bevásárlás tervezése.

Telefon, fax, fénymásoló használata. Tennivalók vész helyzetben. Postai ügyintézés. Tájékozódás a munkavállalás lehetőségeiről.

Az egészségügyi és szociális szakmacsoportok gyakorlóterületeinek bemutatása:

A bölcsőde, a szakorvosi rendelő és a szociális otthon tagolódásának, felszereltségének megfigyelése.

A gyermekjátékok anyagának, színeinek megfigyelése. A gyermekek játékának és étkezésének megfigyelése.

A rendelőintézeti beteg-nyilvántartási rendszer és a betegirányítás megfigyelése. Egyes szakrendelők jellegzetességeinek megfigyelése.

A szociális otthoni ápolási-gondozási feladatok megfigyelése.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek:

A helyszínbiztosítás végzése. Segélykérés. Sérültek vizsgálata. Szabad légút biztosítása. Stabil oldalfekvés biztosítása. Elsősegélynyújtás vérzés esetén. Hőhatás okozta sérülések ellátása. Lázcsillapítás.

Gondozási alapismeretek:

A csecsemő és kisgyermek fogása, tartása, súly- és hosszúságának, fürdetése, pelenkázása, öltöztetése.

Ápolási alapismeretek:

Ágyazások végzése. Kényelmi eszközök készítése és alkalmazása. A beteg testének tisztán tartása. Fizikális lázcsillapítás. Betegmegfigyelés.

Mindennapi ismeretek

Témakörök	Tartalmak
Mindennapi ismeretek	Családi költségvetés készítése. Heti étrend összeállítása. Előkészület a bevásárláshoz. Vásárlás. A telefonálás (hívás és vétel) gyakorlása. Fax és fénymásoló használata. Mentők, rendőrség, tűzoltók értesítése, hívása. Teendők katasztrófa helyzet esetén. Postai ügyintézés (távirat, csomag küldése stb.). Munkaügyi központ látogatása.

Az egészségügyi és szociális szakmacsoportok gyakorlóterületeinek bemutatása

Témakörök	Tartalmak
Látogatás bölcsődében	Játékszobák. Játékok. A gyermekek játéka.
Látogatás szakorvosi rendelőintézetben	A beteg-nyilvántartási rendszer. Speciális felszereltség.
Látogatás szociális otthonban	Ápolási-gondozási feladatok.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
Az elsősegélynyújtás	Célja, az elsősegélynyújtó kötelességei.
Tennivalók vészhelyzetben	Helyszínbiztosítás. Segélykérés, a mentőhívás szabályai. A sérültek vizsgálata (eszmélet, légzés, pulzus).
Elsősegélynyújtás ájulás esetén	Az ájult észlelése, elhelyezése. Trendelenburg-helyzet. Stabil oldalfekvő helyzet biztosítása. Szabad légút biztosítása.
Sebzések, vérzések elsődleges ellátása	Fedőkötés. Nyomókötés. Vérzéscsillapítás.
Állati harapások, rovarcsípések ellátása	
Termikus sérülések	Égési sérülések ellátása. Fagyási sérülések ellátása. Tennivalók a szervezet általános lehűlése esetén.
Tennivalók görcsös roszullétek esetén	
A házipatika	Felszerelése.

Gondozási alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
Az újszülött	Az újszülött érkezése, fogadása.
A csecsemő és kisgyermek gondozása	A csecsemő és kisgyermek fogása, tartása, emelése. A csecsemő és kisgyermek súly- és hosszúságmérése, testméretek felvétele. A csecsemő és kisgyermek fürdetése. Pelenkázási módok. A csecsemő és kisgyermek pelenkázása. A csecsemő és kisgyermek célszerű ruházata. A helyes öltöztetés alapelvei. A csecsemő és kisgyermek öltöztetése.

Ápolási alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
A betegágy	A betegágy típusai és felszerelése. Ágyazás és ágyhúzás: — üres ágy esetén, — ágyban mozgatható beteg esetén. Kényelmi eszközök alkalmazása, készítése.
A beteg testének tisztán tartása	Teljes lemosás. Száj-, haj- és körömápolás.
A beteg megfigyelése	Pulzus- és légzésszámolás.
Lehetőségek az otthonápolás során	
Fizikális lázcsillapítás	

A továbbhaladás feltételei

A tanulók képesek legyenek önállóan meghatározott összegből, megadott szempontok alapján családi költségvetést készíteni. Tudjanak összeállítani egy hétre étrendet. A gyakorlóterületek bemutatása során a megfigyelési szempontok alapján a látottak írásbeli rögzítése.

A tanulók tudják vészhelyzetben felmérni és betartani kompetenciájuk határait, nyugodtan és logikusan cselekedni. Tudjanak szakszerűen segítséget kérni, és a szakemberek megérkezéséig a további károsodást kivédeni. Legyenek képesek alapvető elsősegély-nyújtási feladatokat elvégezni (stabil oldalfekvés, törések, ficamok rögzítése, légutak tisztítása).

A tanulók legyenek képesek az újszülött fogadásához megfelelő körülményeket teremteni. Legyenek képesek a gyermek súlyát és hosszúságát pontosan megmérni. Tudják a gyermeket biztonságosan fürösztetni, a gyermek bőrét megfelelően ápolni, és szakszerűen pelenkát váltani. A tanulók tudják a gyermek célszerű ruházatát megválasztani, és a gyermeket felöltöztetni.

A tanulók tudjanak különféle ágyazásokat és ágyhuzatcseréket elvégezni, kényelmi eszközöket alkalmazni és készíteni, a beteg higiénés szükségletét kielégíteni.

Legyenek képesek pulzust, légzést szabályosan számolni és fizikális lázcsillapítást végezni.